

Systém spolupráce domova, školy a komunity (systém HSCL – Home School Community Liaison) Írsko

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Systém spolupráce domova, školy a komunity funguje v rámci akčného plánu Poskytovanie rovnosti príležitostí vo vzdelávaní (DEIS – Delivering Equality of Opportunity in Schools)¹, čo je akčný plán inklúzie vo vzdelávaní, realizovaný írskym ministerstvom školstva a zručností. Všetky mestské a postprimárne školy zapojené do akčného plánu DEIS sú v súčasnosti začlenené do systému HSCL, ktorý zahŕňa 528 škôl. Ministerstvo školstva a zručností prideliuje jednotlivým zúčastneným školám jedno pracovné miesto v systéme HSCL na plný úväzok, prípadne sa školy združia do zoskupení a spoločne využívajú služby pracovného miesta vytvoreného v rámci systému HSCL.

Kvalifikovaný učiteľ zo zúčastnenej školy (alebo zoskupenia) je poverený vykonávaním funkcie koordinátora pre systém HSCL na plný úväzok na obdobie piatich rokov. Vyžaduje sa, aby sa vo funkcii koordinátora pre systém HSCL každých päť rokov striedali oprávnení pedagógovia v škole (školách). Týmto sa poskytuje všetkým oprávneným učiteľom príležitosť prihlásiť sa do funkcie koordinátora pre systém HSCL a získať tak z prvej ruky poznatky a skúsenosti týkajúce sa znevýhodnenia vo vzdelávaní. Okrem toho sa po skončení päťročného pôsobenia vo funkcii koordinátora pre systém HSCL učiteľ vráti do triedy obohatený o skúsenosti a vedomosti týkajúce sa znevýhodnenia vo vzdelávaní. Toto všetko sa uskutočňuje s cieľom zlepšiť vzdelávacie výsledky znevýhodnených detí.

Ministerstvo školstva a zručností pokrýva náklady na náhradného učiteľa pre školu. Koordinátor pre systém HSCL zohráva významnú úlohu pri podpore rozvíjania, vykonávania, hodnotenia a skúmania akčného plánu DEIS školy, osobitne pri podpore zapojenia rodičov.

Agentúra pre deti a rodinu Tusla, ktorá je štátom zriadená agentúra poverená zlepšovaním pohody a výsledkov detí, je zodpovedná za riadenie systému HSCL prostredníctvom integrovaného poskytovania služieb v rámci

---

¹ Akčný plán DEIS sa zameriava na riešenie a prioritizáciu potrieb v oblasti vzdelávania detí a mladých ľudí zo znevýhodnených komunít od predškolského vzdelávania až po sekundárne vzdelávanie (od 3 do 18 rokov) prostredníctvom programu podpory vzdelávania, ktorý zahŕňa súbor intervencií pozostávajúcich z podpory poskytovanej v škole aj mimo nej.

Táto podpora zahŕňa posilnené vyučovacie zdroje v školách s najvyššími úrovňami znevýhodnenia, dodatočné finančné zdroje pre všetky školy zapojené do akčného plánu DEIS, prístup k čitateľskej a matematickej gramotnosti, podporu v oblasti učebných plánov, plánovania a profesionálneho rozvoja, ako aj programy zamerané na prechod z primárneho do postprimárneho vzdelávania a programy v oblasti prístupu k terciárnemu vzdelávaniu (vysokoškolské vzdelávanie). Okrem toho program podpory vzdelávania obsahuje dve významné intervencie, a to systém HSCL a program ukončenia vzdelávania.

sociálnych služieb vzdelávania². Traja vyšší riadiaci pracovníci, ktorých zamestnáva agentúra Tusla a ktorí sú vyslanými učiteľmi, sú zodpovední za riadenie, rozvoj a vedenie systému HSCL v súlade s politikou ministerstva školstva a zručností. Tím vyšších riadiacich pracovníkov poskytuje mentorstvo, usmernenia a rady školám a ich koordinátorom systému HSCL pri vykonávaní systému na miestnej aj národnej úrovni.

1. Riešené potreby/výzvy

- dochádzka, účasť a zotrvanie vo vzdelávacom systéme,
- podpora rodinám v súvislosti s otázkami vzdelávania,
- posilnenie postavenia rodičov, aby dokázali podporovať deti pri vzdelávaní,
- zapájanie rodičov do vývinu príslušných politík školy,
- spolupráca s ďalšími službami na podporu rodín v komunite,
- vývoj základných a učiteľských prístupov k partnerstvu s rodičmi a so službami v rámci komunity.

2. Úroveň intervencie

- Systém HSCL je modelom preventívnej a včasnej intervencie zameranej na deti, ktorým hrozí riziko neúspechu v systéme vzdelávania.

3. Intenzita intervencie

- Žiaci a študenti sa kontinuálne podporujú so stúpajúcou úrovňou intervencie na základe ich potrieb – preventívna a všeobecná podpora pre všetkých, cieľená podpora pre niektorých a intenzívna podpora pre zopár.

---

² Sociálne služby vzdelávania realizujú aj systém HSCL, aj program ukončenia vzdelávania, pričom poskytujú účinné služby prostredníctvom vhodnej intervencie pre deti, ktoré majú ťažkosti spojené so školskou dochádzkou, s účasťou a so zotrvaním vo vzdelávacom systéme. Sociálne služby vzdelávania pracujú priamo s ministerstvom s cieľom podporovať a konsolidovať prácu škôl zapojených do akčného plánu DEIS pri zabezpečovaní maximalizácie účasti detí vo vzdelávacom systéme.

4. Cieľová skupina a veková skupina

- Systém HSCL je zameraný na deti, ktorým hrozí, že nedosiahnu svoj potenciál vo vzdelávacom systéme v dôsledku okolností súvisiacich s ich životnou situáciou, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú výsledky vzdelávania žiaka a jeho zotrvanie vo vzdelávacom systéme.
- Systém HSCL sa priamo zameriava na významných dospelých v živote detí s cieľom zabezpečiť dosahovanie lepších vzdelávacích výsledkov detí.

5. Podmienky a jednotlivé kroky potrebné na vykonávanie systému HSCL

Školám, ktoré sú identifikované ako slúžiace oblastiam s výskytom vysokej úrovne znevýhodnenia, sa prideliuje osobitná podpora prostredníctvom akčného plánu DEIS, ktorú okrem iného tvorí aj koordinátor pre systém HSCL.

Riaditelia škôl, tímy poskytovateľov starostlivosti a koordinátori pre systém HSCL zostavia zoznam cieľových žiakov na základe identifikovaných rizikových faktorov, ktoré sa týkajú dochádzky, účasti a zotrvania vo vzdelávacom systéme. Koordinátori pre systém HSCL sa osobitne venujú práci s rodičmi, so školami a s komunitami s cieľom účinne podporovať deti v návšteve školy, aktívnej účasti na vzdelávaní a pokračovaní vzdelávania.

6. Identifikácia vhodného druhu a úrovne podpory na naplnenie potrieb žiaka

Poskytovanie podpory navrhujú vedenie školy, učitelia, tímy poskytovateľov starostlivosti a koordinátori pre systém HSCL. Rodičia a poskytovatelia starostlivosti môžu takisto požiadať o podporu pre žiakov. Koordinátori pre systém HSCL v partnerstve s rodičmi stanovujú úroveň a intenzitu podpory a pracujú na tom, aby sa u rodičov rozvinuli ich vlastné schopnosti ako hlavného zdroja vo vzdelávaní ich detí.

Pomáhajú určovať a zabezpečovať osobné, voľnočasové a vzdelávacie potreby rodičov, aby tak podporili ich sebadôveru a sebadôveru, čo pozitívne ovplyvní vzdelávacie výsledky ich detí. Rodičom sa poskytuje komunikácia, podpora a riadenie s cieľom zabezpečiť zlepšenie vzdelávacích výsledkov detí.

7. Zainteresované strany zapojené do realizácie systému HSCL

Opatrenie realizujú koordinátori pre systém HSCL, ktorých zamestnáva správna rada príslušnej školy. Podporu, usmernenia a riadenie poskytujú

traja vyšší riadiaci pracovníci zo sociálnych služieb vzdelávania agentúry Tusla pre deti a rodinu. Koordinátorom pre systém HSCL sa každý rok alebo každé dva roky poskytuje kontinuálny profesionálny rozvoj. Koordinátori pre systém HSCL sú

združení v zoskupeniach, ktoré sa pravidelne stretávajú, vymieňajú si najlepšie postupy, formulujú spoločné ciele a poskytujú si navzájom podporu. Koordinátori pre systém HSCL využívajú aj podporu a odborné znalosti partnerských organizácií sociálnych služieb vzdelávania a zamestnancov školy (odborníkov v oblasti špeciálnych vzdelávacích potrieb, kariérových poradcov atď.), ako aj externé služby.

8. Celková zodpovednosť za vykonávanie systému HSCL

Na miestnej úrovni je za vykonávanie a podporovanie opatrenia zodpovedná správna rada školy. Na národnej úrovni sú za financovanie a strategické riadenie zodpovedné agentúra Tusla a ministerstvo školstva a zručností.

9. Prekážky pri zavádzaní systému HSCL

V čase, keď sa zostavoval systém HSCL, existoval počiatočný odpor voči zmene:

- Školy boli veľmi izolované a autonómne a riaditelia/učitelia nevíтали myšlienku zapájania rodičov do školy/triedy.
- Spolupráca s rodinnými službami v komunite bola takisto obmedzená.
- Partnerstvu s rodičmi sa prisudzovala obmedzená hodnota, pričom profesionálni boli učitelia a často mali pocit, že rodičia toho nemohli veľa ponúknuť.
- Nepochopenie prekážok, ktorým čelili marginalizovaní rodičia pri kontakte so školou, viedla k mylnej predstave, že rodičia sa o vzdelávanie svojich detí nezaujímajú.
- Rodičia neboli zvyknutí na návštevy doma a pre koordinátorov pre systém HSCL bolo spočiatku ťažké získať prístup k domovom vzhľadom na nedostatočnú dôveru a určité obavy.
- Marginalizovaní rodičia mali často málo skúseností so vzdelávacím systémom, a preto sa necítili pohodlne pri predstave zapojenia sa do vyučovania v školách, výsledkom čoho bola nízka dochádzka.

10. Prekonávanie prekážok

- Kľúčový význam pri prekonávaní odporu škôl a rodičov mali vytrvalosť, organizovanosť a účinná komunikácia.
- Budovanie pozitívnych vzťahov s rodičmi bolo pre úspech systému HSCL kľúčové.
- Postupom času sa na základe zlepšených výsledkov detí stanovila hodnota zapojenia rodičov.
- V rámci systému HSCL sa v centrálnych priestoroch škôl zapojených do akčného plánu DEIS zriadila „miestnosť pre rodičov“, v ktorej sa uskutočňovali stretnutia s rodičmi.

- Zrodila sa myšlienka vytvoriť „školskú komunitu“ tvorenú študentmi, rodičmi, učiteľmi, asistentmi študentov so špeciálnymi potrebami, zástupcami pre systém HSCL a program ukončenia vzdelávania atď.
- Školy viac spolupracovali s externými službami, agentúrou Tusla, výkonným orgánom v oblasti zdravia, ministerstvom spravodlivosti a rovnosti, dobrovoľníckymi organizáciami a pod.
- Ministerstvo školstva a zručností zohralo kľúčovú úlohu v zdôrazňovaní významu zapojenia rodičov prostredníctvom plánovania v súvislosti s akčným plánom DEIS a požiadavkami inšpektorátu.

11. Monitorovanie/hodnotenie systému HSCL

Koordinátori pre systém HSCL zaznamenávajú svoju prácu, monitorujú výsledky študentov a podávajú správy riaditeľovi a správnej rade školy. Ministerstvo školstva a zručností vykonáva inšpekcie vykonávania systému v rámci prebiehajúcich inšpekcií týkajúcich sa akčného plánu DEIS.

Koordinátori pre systém HSCL musia poskytovať údaje o kľúčových ukazovateľoch výkonnosti národnému riadiacemu tímu (agentúra Tusla).

12. Výsledky systému HSCL

Systém HSCL začal ako pilotný projekt v roku 1990 a od roku 1993 má trvalý charakter. Kontinuálne sa sleduje v rámci prebiehajúcich inšpekcií týkajúcich sa akčného plánu DEIS.

Hodnotenia systému HSCL, ktoré vykonáva Výskumné centrum vzdelávania (dostupné na webovej lokalite www.erc.ie) zahŕňajú:

„Posúdenie Systému spolupráce domova, školy, komunity – Správa pre ministerstvo školstva a vedy“ od autorov Petra Archera a Fionnuala Shorttovej, ktorú vydalo Výskumné centrum vzdelávania v roku 2003,

„Systém spolupráce domova, školy, komunity – Záverečná hodnotiacia správa“, ktorú vydalo Výskumné vzdelávacie centrum v roku 1994.

Program DEIS kontinuálne hodnotia Výskumné centrum vzdelávania a inšpektorát ministerstva školstva. Výskum sa zameriava na zabezpečenie úspešného vykonávania akčného plánu DEIS, pričom sa na meranie pokroku a výsledkov na miestnej aj národnej úrovni používajú najlepšie možné prístupy.

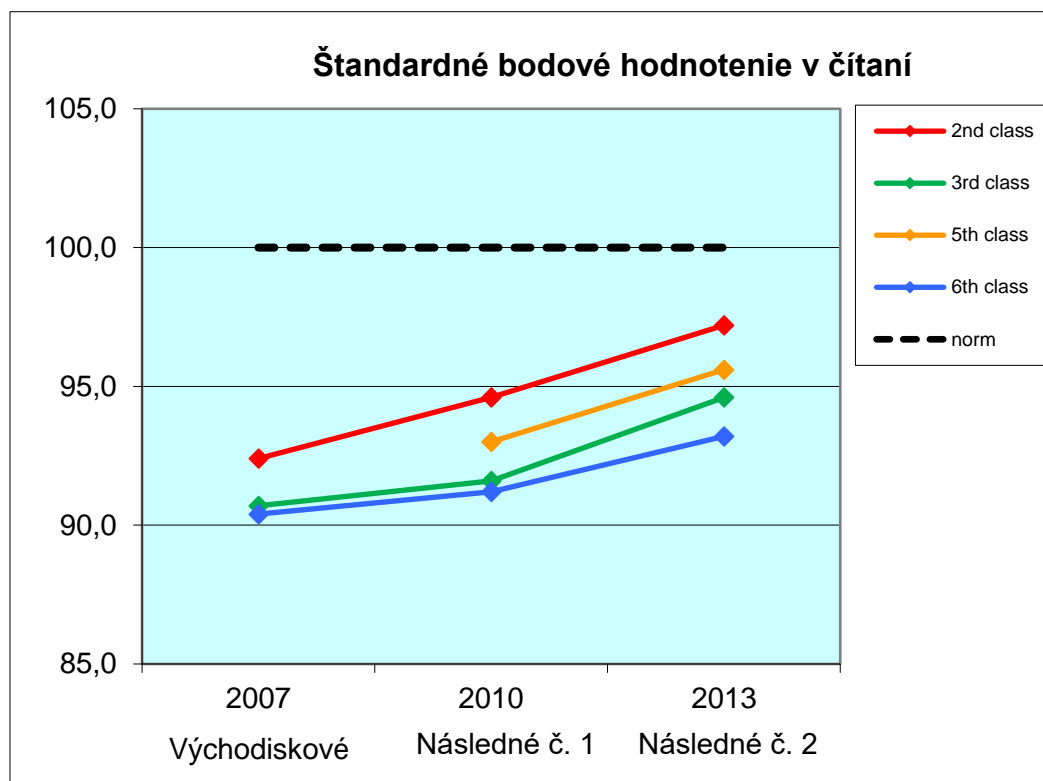
V týchto kontinuálnych hodnoteniach, ktoré sú kľúčovou zložkou akčného plánu DEIS, sa posudzujú výsledky, pri ktorých dosahovaní systém HSCL zohráva významnú úlohu.

Z poslednej hodnotiacej správy Výskumného centra vzdelávania z decembra 2013 vyplynulo, že výsledky v oblasti čítania a matematiky sa v mestských školách

neustále výrazne zlepšujú, odkedy bol zavedený akčný plán DEIS. To znamená, že rozdiely medzi žiakmi navštevujúcimi školy zapojené do akčného plánu DEIS a národnými vzorkami (osobitne v nižších ročníkoch, ako napr. v druhom a treťom ročníku) sa od roku 2007, keď sa zhromaždili východiskové údaje, významne znížili.

Na obrázku 1 je znázornené štandardné bodové hodnotenie žiakov druhého, tretieho, piateho a šiesteho ročníka v čítaní v rokoch 2007, 2010 a 2013.

Obrázok 1. Štandardné bodové hodnotenie žiakov druhého, tretieho, piateho* a šiesteho ročníka v čítaní v rokoch 2007, 2010 a 2013.

* Údaje z piateho ročníka neboli v roku 2007 zozbierané, ale v roku 2010 a 2013 boli zahrnuté, aby sa vytvorila druhá pozdĺžna kohorta (od druhého ročníka v roku 2010 po piaty ročník v roku 2013).

13. Financovanie/zdroje v systéme HSCL

Ministerstvo školstva a zručností je aj naďalej zodpovedné za pridelovanie prostriedkov a financovanie 400 pracovných miest koordinátorov pre systém HSCL v 528 školách zapojených do akčného plánu DEIS, ako aj za náklady na mzdy pre tímy vyšších riadiacich pracovníkov, ktorí majú celkovú zodpovednosť za riadenie systému HSCL ako súčasť sociálnych služieb vzdelávania.

Školy zapojené do akčného plánu DEIS dostávajú ročný grant z ministerstva školstva a zručností. Výška grantu v rámci akčného plánu DEIS sa medzi školami líši v závislosti od percentuálneho podielu znevýhodnenia, ktoré sa určuje ich poradím v

rámci akčného plánu DEIS. Vyžaduje sa, aby sa najmenej 10 % ročného grantu v rámci akčného plánu DEIS poskytnutého školám zapojeným do plánu DEIS vyčlenilo na činnosti týkajúce sa systému HSCL.

14. Súčasný stav systému HSCL

Systém HSCL sa naďalej realizuje v 528 primárnych a postprimárnych školách zapojených do akčného plánu DEIS.

V nedávno uverejnenej správe Inštitútu pre ekonomický a sociálny výskum s názvom Ponaučenia z hodnotenia akčného plánu DEIS, ktorá bola vypracovaná pre ministerstvo školstva a zručností, sa sumarizujú zistenia na základe doteraz uskutočnených hodnotení akčného plánu DEIS. Konzultačný postup s partnermi v oblasti vzdelávania a so zainteresovanými stranami poskytne informácie pre vývoj vhodných opatrení zameraných na boj so znevýhodnením vo vzdelávaní. Výsledky tohto procesu budú súčasťou celkového návrhu na poskytovanie budúcich intervencií zameraných na riešenie znevýhodnenia vo vzdelávaní v Írsku.

15. Ďalšie informácie (napr. webové sídlo, kontaktné údaje atď.)

„Informačná brožúra pre školy zapojené akčného plánu DEIS zúčastňujúce sa na systéme spolupráce domova, školy a komunity“ je dostupná vo forme prílohy. Okrem iného obsahuje kľúčové priority systému HSCL, prístupy a popis práce koordinátorov pre systém HSCL, ako aj ich vzory na plánovanie a podávanie správ.

Správu „Od vízie k praxi“ napísali koordinátori pre systém HSCL a obsahuje dosiahnuté výsledky v rámci systému a viaceré prípadové štúdie a úspešné činnosti.